

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про нафту і газ

(Відомості Верховної Ради (ВВР), 2001, N 50, ст.262)

(Із змінами, внесеними згідно із Законами
N 1344-IV (1344-15) від 27.11.2003, ВВР, 2004, N 17-18, ст.250
N 1578-IV (1578-15) від 04.03.2004, ВВР, 2004, N 23, ст.324
N 2285-IV (2285-15) від 23.12.2004, ВВР, 2005, N 7-8, ст.162
N 2505-IV (2505-15) від 25.03.2005)

(У тексті Закону слова "спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі геології та використання надр" в усіх відмінках і числах замінено словами "спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з геологічного вивчення та забезпечення раціонального використання надр" у відповідному відмінку і числі згідно із Законом N 1578-IV (1578-15) від 04.03.2004)

Цей Закон визначає основні правові, економічні та організаційні засади діяльності нафтогазової галузі України та регулює відносини, пов'язані з особливостями користування нафтогазоносними надрами, видобутком, транспортуванням, зберіганням та використанням нафти, газу та продуктів їх переробки з метою забезпечення енергетичної безпеки України, розвитку конкурентних відносин у нафтогазовій галузі, захисту прав усіх суб'єктів відносин, що виникають у зв'язку з геологічним вивченням нафтогазоносності надр, розробкою родовищ нафти і газу, переробкою нафти і газу, зберіганням, транспортуванням та реалізацією нафти, газу та продуктів їх переробки, споживачів нафти і газу та працівників галузі.

Розділ I

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються у такому значенні:

нафтогазова галузь - галузь економіки України, яка разом з іншими галузями забезпечує пошук, розвідку та розробку родовищ нафти і газу, транспортування, переробку, зберігання і реалізацію нафти, газу та продуктів їх переробки;

відправники - фізичні або юридичні особи усіх форм власності, які забезпечують доставку на приймальні термінали підприємств магістрального трубопровідного транспорту нафти, газу або продуктів їх переробки відповідно до укладених угод;

внутрішня транспортна послуга - переміщення територією України нафти і газу та продуктів їх переробки як власного виробництва, так і тих, що надійшли з інших країн, для задоволення

потреб споживачів України;

газ - корисна копалина, яка являє собою суміш вуглеводнів та неуглеводневих компонентів, перебуває у газоподібному стані за стандартних умов (тиску 760 мм ртутного стовпа і температури 20 град. С) і є товарною продукцією;

геологічне вивчення нафтогазоносності надр - комплекс робіт (геологічне знімання, геофізичні, геохімічні, аерокосмогеологічні дослідження, прямі пошуки, буріння і випробування свердловин, дослідно-промислова розробка, науково-дослідні і тематичні роботи, їх аналіз та узагальнення), що проводяться з метою вивчення геологічної будови і нафтогазоносності надр на певній території;

гірничий відвід - частина нафтогазоносних надр, надана користувачам для промислової розробки родовищ нафти і газу або для створення та експлуатації підземних сховищ газу, нафти і продуктів їх переробки;

ділянка нафтогазоносних надр - обмежена по площі і глибині частина земної кори, на яку у встановленому порядку надається спеціальний дозвіл на користування нафтогазоносними надрами;

дослідно-промислова експлуатація підземного сховища газу - проведення на вибраному для створення сховища об'єкті комплексу робіт, включаючи дослідні закачування та відбирання газу, з метою уточнення можливого максимального об'єму зберігання газу, інших гірничо-геологічних параметрів і техніко-економічних показників сховища та вибору раціонального варіанта його повного облаштування;

дослідно-промислова розробка родовища нафти і газу - стадія геологічного вивчення родовища, на якій здійснюється видобуток з родовища обмеженої кількості нафти і газу з метою визначення його промислової цінності, уточнення гірничо-геологічних та технологічних параметрів, необхідних для підрахунку запасів нафти, газу і супутніх компонентів та обґрунтування вибору раціонального методу (технології) промислової розробки родовища;

Єдина газотранспортна система України - сукупність функціонально пов'язаних між собою підприємств з виробництва, передачі та постачання природного газу;

угода про умови користування нафтогазоносними надрами, яка є невід'ємною частиною спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами, - угода між спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з геологічного вивчення та забезпечення раціонального використання надр та заявником на отримання спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами про технічні, технологічні, організаційні, фінансові, економічні, соціальні, екологічні зобов'язання сторін та про порядок регулювання відносин між ними в процесі користування нафтогазоносними надрами на наданій ділянці надр;

магістральний трубопровідний транспорт нафти і газу - технологічний комплекс - окремий трубопровід (або сукупність трубопроводів) та пов'язані з ним єдиним технологічним процесом об'єкти, за допомогою яких здійснюється постачання нафти і газу

споживачам, включаючи транзитне постачання через територію України;

користування нафтогазоносними надрами - геологічне вивчення і розробка нафтогазоносних надр з метою пошуку та розвідки родовищ нафти й газу, видобутку нафти й газу або їх зберігання, повернення (захоронення) супутніх і стічних вод, інших відходів, що видобуваються в процесі розвідки і розробки родовищ нафти і газу;

користувач нафтогазоносними надрами - юридична або фізична особа, що має спеціальний дозвіл на користування нафтогазоносними надрами з метою пошуку та розвідки родовищ нафти і газу, видобутку нафти і газу або їх зберігання, повернення (захоронення) супутніх і стічних вод, інших відходів, що видобуваються в процесі розвідки і розробки родовищ нафти і газу;

нафта - корисна копалина, що являє собою суміш вуглеводнів та розчинених в них компонентів, які перебувають у рідкому стані за стандартних умов (тиску 760 мм ртутного стовпа і температури 20 град. С), і є товарною продукцією;

нафтогазоносні надра - розташована під поверхнею суші та дном водоймищ частина земної кори, що простягається до глибин, доступних для геологічного вивчення та освоєння, яка містить нафту, газ та супутні їм компоненти;

перевалювальний комплекс - комплекс споруд для приймання, накопичення, тимчасового зберігання та перевантаження з одного виду транспорту на інший нафти, нафтопродуктів та скрапленого газу;

підземне сховище нафти, газу чи продуктів їх переробки - технологічний комплекс, штучно створений в природній або штучній ємності надр накопичувач нафти чи газу і технологічно поєднані з ним споруди, які служать для періодичного наповнення, зберігання і відбирання нафти, газу чи продуктів їх переробки для постачання споживачам;

поклад нафти і газу - одиничне природне скупчення нафти і газу в надрах;

промислова експлуатація підземного сховища нафти і газу - закачування у підземне сховище або вилучення з нього нафти чи газу;

промислова розробка родовища нафти і газу - технологічний процес вилучення з родовища нафти, газу та супутніх їм корисних компонентів, що здійснюється на основі відповідних проектних документів після завершення геологічного вивчення родовища, геолого-економічної оцінки і затвердження у встановленому порядку запасів нафти, газу і супутніх компонентів;

родовище нафти і газу - природне скупчення нафти і газу, що складається з одного чи кількох покладів, які в плані (горизонтальній проекції) частково або повністю збігаються між собою;

розробка родовища нафти і газу - технологічний процес

вилучення з родовища нафти, газу та супутніх їм корисних компонентів, який складається з двох послідовних етапів – дослідно-промислової розробки родовища та промислової розробки родовища;

спеціальний дозвіл на користування нафтогазоносними надрами – документ, що видається спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з геологічного вивчення та забезпечення раціонального використання надр і засвідчує право юридичної чи фізичної особи, якій цей документ виданий, на користування нафтогазоносними надрами протягом часу, в межах ділянки надр, на умовах, передбачених у цьому документі;

транзит нафти, газу та продуктів їх переробки трубопроводами – переміщення відповідно до укладених угод магістральними трубопроводами територією України між прикордонними пунктами приймання та здавання або на перевалювальні комплекси нафти, газу та продуктів їх переробки, що надійшли з території інших держав і призначені для споживачів за межами України, а також переміщення по магістральних трубопроводах нафти, газу та продуктів їх переробки, пов'язане з наданням послуг з тимчасового їх зберігання або переробки на території України з подальшим переміщенням за її межі;

транспортна послуга – виробничі операції з приймання, переміщення, здавання, тимчасового зберігання і перевантаження нафти, газу та продуктів їх переробки.

Стаття 2. Сфера дії Закону

Дія цього Закону поширюється на відносини, що виникають у зв'язку з геологічним вивченням нафтогазоносності надр, розробкою родовищ нафти і газу, зберіганням, транспортуванням та реалізацією нафти, газу та продуктів їх переробки, незалежно від форм власності господарюючих суб'єктів – учасників таких відносин.

Дія цього Закону не поширюється на відносини щодо користування нафтогазоносними надрами на умовах розподілу продукції, які регулюються Законом України "Про угоди про розподіл продукції" (1039-14).

Стаття 3. Законодавство про нафту і газ

Відносини, пов'язані з користуванням нафтогазоносними надрами, видобутком, транспортуванням, зберіганням та реалізацією нафти, газу та продуктів їх переробки, регулюються Кодексом України про надра (132/94-ВР), Законом України "Про трубопровідний транспорт" (192/96-ВР), Законом України "Про угоди про розподіл продукції", іншими нормативно-правовими актами, а також цим Законом з питань, пов'язаних з особливостями нафтогазової галузі.

Стаття 4. Особливості регулювання відносин у нафтогазовій галузі

Регулювання відносин у нафтогазовій галузі має особливості, пов'язані з об'єктивними умовами функціонування галузі:

постійним і безперервним збалансуванням видобутку, постачання і споживання газу, для забезпечення якого встановлюється єдине диспетчерське (оперативно-технологічне) управління Єдиною газотранспортною системою України;

наявністю Єдиної газотранспортної системи України для газопостачання споживачів;

підвищеною вибухо- та пожежонебезпечністю газу, нафти та продуктів їх переробки і необхідністю у зв'язку з цим підтримання надійності та безпеки експлуатації об'єктів нафтогазової галузі.

Стаття 5. Принципи державної політики в нафтогазовій галузі

Державна політика в нафтогазовій галузі базується на принципах:

державного управління в нафтогазовій галузі;

державного регулювання діяльності в нафтогазовій галузі;

збереження цілісності та забезпечення надійності і ефективності функціонування Єдиної газотранспортної системи України, єдиного диспетчерського (оперативно-технологічного) управління нею;

створення умов для розвитку та підвищення ефективності діяльності нафтогазової галузі;

безпеки експлуатації об'єктів нафтогазової галузі;

раціонального споживання газу, нафти та продуктів їх переробки та впровадження енергозберігаючих технологій, включаючи обладнання газопроводів газотурбінними та турбодетандерними установками;

додержання єдиних державних норм, правил і стандартів усіма суб'єктами відносин, пов'язаних з видобутком, транспортуванням, постачанням і використанням газу, нафти та продуктів їх переробки;

забезпечення екологічно безпечного функціонування об'єктів нафтогазової галузі;

забезпечення захисту прав та інтересів усіх суб'єктів відносин, що виникають у зв'язку з геологічним вивченням нафтогазоносності надр, розробкою родовищ нафти і газу, переробкою нафти і газу, зберіганням, транспортуванням та реалізацією нафти, газу та продуктів їх переробки, споживачів нафти і газу та працівників галузі;

сприяння розвитку конкурентних відносин на ринку газу, нафти та продуктів їх переробки;

забезпечення підготовки кадрів високої кваліфікації для нафтогазової галузі;

створення умов для підтримання стабільного фінансового стану нафтогазової галузі;

взаємної відповідальності постачальників газу, нафти і продуктів їх переробки та споживачів;

створення умов для перспективних наукових досліджень;

забезпечення раціонального використання надр в інтересах Українського народу і надрокористувачів;

пріоритетного використання вітчизняного науково-технічного, технологічного та кадрового потенціалу.

Розділ II

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ТА РЕГУЛЮВАННЯ НАФТОГАЗОВОЇ ГАЛУЗІ

Стаття 6. Державне управління в нафтогазовій галузі

Верховна Рада України визначає основні напрями державної політики у нафтогазовій галузі та здійснює законодавче регулювання відносин у ній.

Кабінет Міністрів України та інші уповноважені на це органи виконавчої влади в межах повноважень, визначених законом, реалізують державну політику в нафтогазовій галузі та здійснюють управління нею.

Стаття 7. Державне регулювання діяльності в нафтогазовій галузі

Державне регулювання діяльності в нафтогазовій галузі здійснюється шляхом встановлення загальних правил здійснення цієї діяльності суб'єктами підприємницької діяльності, надання ліцензій на здійснення окремих видів діяльності, спеціальних дозволів на користування нафтогазоносними надрами та формування тарифної політики та іншими засобами, що визначаються законами.

Основними завданнями державного регулювання нафтогазової галузі є:

сприяння конкуренції у нафтогазовому комплексі;

забезпечення проведення цінової та тарифної політики в нафтогазовому комплексі;

захист прав усіх суб'єктів відносин, що виникають у зв'язку з геологічним вивченням нафтогазоносності надр, розробкою родовищ нафти і газу, переробкою нафти і газу, зберіганням, транспортуванням та реалізацією нафти, газу та продуктів їх переробки, споживачів нафти і газу та працівників галузі.

Стаття 8. Антимонопольні обмеження в нафтогазовій галузі

Суб'єкти підприємницької діяльності, які здійснюють видобуток нафти і газу, транспортування нафти трубопроводами, транспортування і розподіл природного газу і визнані в установленому законодавством порядку монополістами на ринках нафти

і газу, не можуть припиняти свою діяльність або зменшувати її обсяг з метою створення дефіциту нафти чи газу, якщо необхідність такого обмеження не встановлена чинним законодавством.

У разі виникнення спорів між сторонами угоди про транзит не допускається припинення або скорочення транзиту нафти, газу та продуктів їх переробки підприємством трубопровідного транспорту до вирішення спору в суді, якщо інше не передбачено відповідною угодою.

Розділ III

ПОВНОВАЖЕННЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Стаття 9. Повноваження органів місцевого самоврядування

До повноважень органів місцевого самоврядування у відносинах, пов'язаних з геологічним вивченням нафтогазоносності надр, розробкою родовищ нафти і газу, переробкою нафти і газу, зберіганням, транспортуванням та реалізацією нафти, газу та продуктів їх переробки, в межах їх компетенції належить:

надання відповідно до законодавства згоди на розміщення на відповідній підпорядкованій їм території об'єктів нафтогазового комплексу, сфера екологічного впливу діяльності яких згідно з діючими нормативами включає відповідну територію;

(Абзац третьої частини першої статті 9 виключено на підставі Закону N 1578-IV (1578-15) від 04.03.2004)

участь у розробці комплексних планів нафтогазопостачання споживачів на підпорядкованій їм території;

участь у розробці і реалізації системи заходів щодо роботи об'єктів нафтогазової галузі у надзвичайних умовах;

інші повноваження, визначені законом.

Органи місцевого самоврядування не мають права втручатися в господарську діяльність суб'єктів, що здійснюють геологічне вивчення нафтогазоносності надр, розробку родовищ нафти і газу, переробку нафти і газу, зберігання, транспортування та реалізацію нафти, газу та продуктів їх переробки, крім випадків, передбачених чинним законодавством.

Розділ IV

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВІДНОСИН У СФЕРІ КОРИСТУВАННЯ НАФТОГАЗОНОСНИМИ НАДРАМИ

Стаття 10. Право власності на нафту і газ

Право власності на природні ресурси нафти і газу, які знаходяться в межах території України, її територіальних вод та виключної (морської) економічної зони, належить Українському народу.

Нафта і газ, видобуті користувачем нафтогазоносних надр і

повернуті в надра для зберігання, технологічних цілей або запобігання їх знищенню, належать користувачу нафтогазоносними надрами, якщо інше не передбачено цим Законом або угодою про умови користування нафтогазоносними надрами.

Після закінчення строку дії спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами державне майно, що було надане у користування власнику цього дозволу, повертається державі. Споруди, обладнання та інші активи, що були створені власником спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами в процесі здійснення підприємницької діяльності в нафтогазовій галузі, є його власністю і після закінчення строку дії спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами можуть використовуватися ним на власний розсуд.

Стаття 11. Спеціальні дозволи на користування нафтогазоносними надрами

Користування нафтогазоносними надрами, пошук і розвідка родовищ нафти і газу, їх експлуатація, спорудження та експлуатація підземних сховищ для зберігання нафти і газу здійснюються лише за наявності спеціальних дозволів на користування нафтогазоносними надрами, що надаються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з геологічного вивчення та забезпечення раціонального використання надр, на умовах, визначених чинним законодавством.

Спеціальний дозвіл на користування нафтогазоносними надрами має містити зокрема:

відомості про отримувача спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами, вид робіт, на проведення яких він видається;

визначення меж ділянки нафтогазоносних надр, що надаються в користування;

строк дії спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами;

перелік обов'язкових додатків, у тому числі угоду про умови користування нафтогазоносними надрами.

Стаття 12. Принципи надання спеціальних дозволів на користування нафтогазоносними надрами

Надання спеціальних дозволів на користування нафтогазоносними надрами здійснюється з дотриманням принципів:

відкритості конкурсної системи при виборі переможця конкурсу на отримання спеціальних дозволів на користування нафтогазоносними надрами;

наявності у заявника відповідної кваліфікації, матеріально-технічних та фінансових можливостей для користування нафтогазоносними надрами;

забезпечення державою гарантій власникам спеціальних дозволів

на користування нафтогазоносними надрами, та захист їх інтересів відповідно до законодавства протягом усього строку дії спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами;

забезпечення власниками спеціальних дозволів на користування нафтогазоносними надрами взятих на себе зобов'язань, передбачених чинним законодавством та спеціальним дозволом на користування нафтогазоносними надрами;

забезпечення максимально ефективного і раціонального використання нафтогазоносних надр;

платності надання спеціальних дозволів на користування нафтогазоносними надрами;

погодження спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з геологічного вивчення та забезпечення раціонального використання надр умов конкурсів по кожній ділянці нафтогазоносних надр з органами місцевого самоврядування, центральним органом виконавчої влади з питань охорони навколишнього природного середовища, природних ресурсів, а на користування нафтогазоносними надрами з метою промислової розробки - і із спеціально уповноваженим органом виконавчої влади з питань державного гірничого нагляду. (Абзац восьмий статті 12 в редакції Закону N 1578-IV (1578-15) від 04.03.2004)

Стаття 13. Види спеціальних дозволів на користування нафтогазоносними надрами

На користування нафтогазоносними надрами надаються такі види спеціальних дозволів:

на геологічне вивчення нафтогазоносних надр, у тому числі дослідно-промислової розробки родовищ;

на геологічне вивчення нафтогазоносних надр, у тому числі дослідно-промислової розробки родовищ з подальшим видобуванням нафти і газу (промисловою розробкою родовищ); (Частина першу статті 13 доповнено абзацом третім згідно із Законом N 1578-IV (1578-15) від 04.03.2004)

на видобування нафти і газу (промислової розробки родовищ);

на будівництво та експлуатацію підземних споруд, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин, у тому числі підземних сховищ нафти чи газу та споруд для захоронення відходів виробництва нафтогазової галузі і супутніх вод.

Видобування не придатних для побутового використання мінералізованих підземних вод для потреб нафтогазової галузі та захоронення супутніх і стічних вод у нафтогазоносних пластах та пластах, насичених мінералізованими водами, що не придатні для господарського і побутового використання, в межах цієї ділянки здійснюються користувачами нафтогазоносних надр без спеціального дозволу на водокористування.

Придатність мінералізованих підземних вод для побутового та господарського використання встановлюється органом, визначеним

Кабінетом Міністрів України.

Користувач нафтогазоносними надрами, який має спеціальний дозвіл на видобування нафти і газу, має право проводити в межах наданої йому ділянки надр пошук і розвідку нових покладів нафти і газу.

Користувач нафтогазоносними надрами, який має спеціальний дозвіл на створення і використання підземних сховищ газу, нафти та продуктів їх переробки, може без укладання додаткової угоди здійснювати на одержаній ділянці надр додаткове геологічне вивчення (дорозвідку) об'єктів, у яких планується створити підземні сховища.

Стаття 14. (Дію статті 14 зупинено на 2005 рік щодо умов надання спеціальних дозволів (ліцензій) на користування надрами згідно із Законами N 2285-IV (2285-15) від 23.12.2004, N 2505-IV (2505-15) від 25.03.2005)
(Дію статті 14 зупинено на 2004 рік щодо умов надання спеціальних дозволів (ліцензій) на користування надрами згідно із Законом N 1344-IV (1344-15) від 27.11.2003)
Порядок надання спеціальних дозволів на користування нафтогазоносними надрами

Спеціальні дозволи на користування нафтогазоносними надрами надаються на конкурсних засадах у порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України відповідно до статті 15 цього Закону.

У разі відкриття покладу нафти і газу користувач нафтогазоносними надрами, який здійснював пошук і розвідку родовищ за інших рівних умов, які були оприлюднені як умови конкурсу відповідно до статті 15 цього Закону, має переважне право на одержання спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами цієї ділянки для видобування нафти і газу.

Відмова спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з геологічного вивчення та забезпечення раціонального використання надр у видачі спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами, яка не є обгрунтованою, або порушення цим органом порядку видачі такого дозволу можуть бути оскаржені до суду.

Власник спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами не може дарувати, продавати або будь-яким чином відчужувати права, надані йому спеціальним дозволом на користування нафтогазоносними надрами, будь-якій іншій юридичній чи фізичній особі, в тому числі передавати їх до статутних фондів створюваних з його участю суб'єктів господарської діяльності, а також до майна спільної діяльності.

У разі коли, відповідно до законодавства, має місце правонаступництво, спеціальний дозвіл на користування нафтогазоносними надрами переоформляється спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з геологічного вивчення та забезпечення раціонального використання надр протягом 30 днів після надання правонаступником заяви та відповідних документів.

(Статтю 14 доповнено частиною п'ятою згідно із Законом N 1578-IV (1578-15) від 04.03.2004)

Стаття 15. (Дію статті 15 зупинено на 2005 рік щодо умов надання спеціальних дозволів (ліцензій) на користування надрами згідно із Законами N 2285-IV (2285-15) від 23.12.2004, N 2505-IV (2505-15) від 25.03.2005)
(Дію статті 15 зупинено на 2004 рік щодо умов надання спеціальних дозволів (ліцензій) на користування надрами згідно із Законом N 1344-IV (1344-15) від 27.11.2003)
Конкурс на отримання спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами

Конкурс по видачі спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами визнається таким, що відбувся, якщо у ньому взяло участь не менше двох учасників.

У разі, якщо лише один суб'єкт підприємницької діяльності подав заявку на отримання спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами, а відсутність інших учасників зумовлена причинами, що визнані об'єктивними спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з геологічного вивчення та забезпечення раціонального використання надр, то спеціальний дозвіл на користування нафтогазоносними надрами надається заявникові за умови його відповідності усім вимогам, які встановлені органом, що проводить конкурс.

Обов'язковою умовою участі в конкурсі є надання заявником повної та достовірної інформації про себе відповідно до встановленої процедури проведення конкурсу.

Спеціальний дозвіл на користування нафтогазоносними надрами надається заявнику не пізніше ніж через 60 днів з моменту визнання його переможцем конкурсу. Протягом цього строку має бути завершено всі необхідні процедури, передбачені чинним законодавством, та укладено угоду про умови користування нафтогазоносними надрами.

Умови проведення конкурсів на отримання спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами розробляються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з геологічного вивчення та забезпечення раціонального використання надр і затверджуються Кабінетом Міністрів України, а конкурсний відбір здійснюється постійно діючою конкурсною комісією при спеціально уповноваженому центральному органі виконавчої влади з геологічного вивчення та забезпечення раціонального використання надр. (Частина п'ята статті 15 в редакції Закону N 1578-IV (1578-15) від 04.03.2004)

При оголошенні конкурсу спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з геологічного вивчення та забезпечення раціонального використання надр повинен оприлюднити таку інформацію:

строк дії спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами;

вичерпну характеристику, необхідну для даного виду спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами, щодо природних умов, ландшафту та геологічної будови ділянок нафтогазоносних надр, що надаються в користування;

вичерпну характеристику обладнання та споруд, що надаються в користування відповідно до умов спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами;

орієнтовний обсяг капітальних вкладень, які необхідно здійснити на початковій та наступних стадіях використання спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами;

розмір збору за отримання спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами;

іншу інформацію, визначену спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з геологічного вивчення та забезпечення раціонального використання надр.

У разі промислової розробки нафтогазоносних надр оприлюднюється також вся необхідна документація щодо технологічних, хімічних, геологічних, фізичних та інших параметрів нафти і газу, що буде видобуватися.

На запит учасників конкурсу спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з геологічного вивчення та забезпечення раціонального використання надр надає відповідно до чинного законодавства інформацію, що стосується ділянки нафтогазоносних надр, яка надається у користування.

Після оголошення міжвідомчою конкурсною комісією переможця конкурсу спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з геологічного вивчення та забезпечення раціонального використання надр укладає з переможцем угоду про умови користування нафтогазоносними надрами. При укладенні угоди про умови користування нафтогазоносними надрами не можуть бути змінені умови, які були оприлюднені як умови конкурсу.

У разі, якщо переможець конкурсу і спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з геологічного вивчення та забезпечення раціонального використання надр протягом 30 календарних днів з дня оголошення переможця конкурсу не уклали угоду про умови користування нафтогазоносними надрами або переможець конкурсу відмовляється від отримання спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами, спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з геологічного вивчення та забезпечення раціонального використання надр проводить повторний конкурс відповідно до вимог цього Закону.

У разі, якщо користувач нафтогазоносними надрами здійснював їх геологічне вивчення з метою подальшої промислової розробки і отримав за наслідками державної експертизи та геолого-економічної оцінки позитивне рішення про затвердження запасів родовища або покладу нафтогазоносних надр, то нафтогазоносні надра передаються йому у користування поза конкурсом. (Частина статті 15 в редакції Закону N 1578-IV (1578-15) від 04.03.2004)

Стаття 16. (Дію статті 16 зупинено на 2005 рік щодо умов надання спеціальних дозволів (ліцензій) на користування надрами згідно із Законами N 2285-IV (2285-15) від 23.12.2004, N 2505-IV (2505-15) від 25.03.2005)
(Дію статті 16 зупинено на 2004 рік щодо умов надання спеціальних дозволів (ліцензій) на користування надрами згідно із Законом N 1344-IV (1344-15) від 27.11.2003)
Визнання конкурсу недійсним

У разі проведення конкурсу на видання спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами з порушенням встановленого порядку конкурсу може бути визнано недійсним у судовому порядку.

У разі визнання конкурсу недійсним виданий спеціальний дозвіл на користування нафтогазоносними надрами анулюється. У цьому випадку конкурс проводиться повторно.

Стаття 17. (Дію статті 17 зупинено на 2005 рік щодо умов надання спеціальних дозволів (ліцензій) на користування надрами згідно із Законами N 2285-IV (2285-15) від 23.12.2004, N 2505-IV (2505-15) від 25.03.2005)
(Дію статті 17 зупинено на 2004 рік щодо умов надання спеціальних дозволів (ліцензій) на користування надрами згідно із Законом N 1344-IV (1344-15) від 27.11.2003)
Строк дії спеціальних дозволів на користування нафтогазоносними надрами

Спеціальний дозвіл на користування нафтогазоносними надрами надається на такий строк для:

геологічного вивчення нафтогазоносних надр, у тому числі дослідно-промислової розробки родовищ на суші - не більш як на 5 років, на континентальному шельфі та у межах виключної (морської) економічної зони України - 10 років; (Абзац другий частини першої статті 17 в редакції Закону N 1578-IV (1578-15) від 04.03.2004)

видобутку нафти і газу (промислової розробки родовищ) на суші - не більш як на 20 років, на континентальному шельфі та у межах виключної (морської) економічної зони України - не більш як на 30 років; (Абзац третій частини першої статті 17 в редакції Закону N 1578-IV (1578-15) від 04.03.2004)

геологічного вивчення нафтогазоносних надр з подальшою промисловою розробкою виявлених родовищ - на строк, що охоплював би період дії окремих спеціальних дозволів на геологічне вивчення нафтогазоносних надр і на видобування нафти і газу (промисловою розробку родовищ), але не більш як на 20 років на суші і не більш як на 30 років на континентальному шельфі та в межах виключної (морської) економічної зони України; (Абзац четвертий частини першої статті 17 в редакції Закону N 1578-IV (1578-15) від 04.03.2004)

спорудження та експлуатації підземних сховищ нафти чи газу - не більш як на 50 років. (Абзац п'ятий частини першої статті 17 в

редакції Закону N 1578-IV (1578-15) від 04.03.2004)

Користувач нафтогазоносними надрами, який належно виконував вимоги та умови, передбачені спеціальним дозволом на користування нафтогазоносними надрами та угодою про користування нафтогазоносними надрами, має право на продовження строку дії цього дозволу.

Строк дії спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами починається з дня одержання спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами, якщо в ньому не передбачено інше. Користувач нафтогазоносними надрами зобов'язаний приступити до проведення робіт на визначеній ділянці нафтогазоносних надр не пізніше ніж через 180 календарних днів з моменту початку строку дії спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами.

Стаття 18. Надання земельних ділянок для потреб нафтогазової галузі

Надання земельних ділянок у користування для потреб нафтогазової галузі здійснюється у порядку, встановленому земельним законодавством України.

Стаття 19. Вимоги до ділянок, на які надаються спеціальні дозволи на користування нафтогазоносними надрами

Ділянки, на які надаються спеціальні дозволи на користування нафтогазоносними надрами, повинні обмежуватися відповідною площею і глибиною. Повний або частковий збіг ділянок для однакових видів користування нафтогазоносними надрами (крім геологічного вивчення нафтогазоносних надр) не допускається.

Для видобування і зберігання нафти і газу ділянки нафтогазоносних надр повинні повністю охоплювати виявлене родовище нафти чи газу або створене підземне сховище.

Розміри ділянки нафтогазоносних надр, яка надається для видобування нафти і газу, повинні відповідати розміру родовища.

Розміри і межі ділянок, що надаються у користування, встановлюються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з геологічного вивчення та забезпечення раціонального використання надр відповідно до законодавства.

Максимальна площа ділянок, які надаються для геологічного вивчення нафтогазоносних надр, не може перевищувати 500 квадратних кілометрів, для ділянок Чорного моря не може перевищувати 1000 квадратних кілометрів. На умовах угод про розподіл продукції площа ділянок може визначатися Кабінетом Міністрів України. (Частина п'ята статті 19 в редакції Закону N 1578-IV (1578-15) від 04.03.2004)

Якщо виявлене родовище або створене підземне сховище виходить за межі ділянки нафтогазоносних надр, наданої у користування з метою геологічного вивчення, за заявкою користувача нафтогазоносними надрами розмір цієї ділянки може бути збільшено для цієї ж мети без проведення конкурсу, якщо суміжна ділянка

нафтогазоносних надр не надана в користування.

Стаття 20. Основні права та обов'язки користувачів нафтогазоносними надрами

Власник спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами має право:

використовувати надану йому ділянку нафтогазоносних надр для здійснення виключно того виду діяльності, що зазначений у спеціальному дозволі на користування нафтогазоносними надрами;

залучати на підрядних умовах виконавців окремих видів робіт, пов'язаних з користуванням нафтогазоносними надрами, які мають технічні можливості, що відповідають вимогам чинного законодавства, за умови прийняття ними відповідальності за порушення екологічних стандартів і вимог;

вести, припиняти свою діяльність на ділянці нафтогазоносних надр на умовах, визначених цим Законом та угодою про умови користування нафтогазоносними надрами.

Власник спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами зобов'язаний:

забезпечити повноту геологічного вивчення, раціональне комплексне використання і охорону нафтогазоносних надр згідно з угодою про умови користування нафтогазоносними надрами та програмою робіт;

додержуватися вимог законодавства України, чинних стандартів, правил, норм виконання робіт, пов'язаних з користуванням нафтогазоносними надрами;

створити безпечні для працівників і населення умови проведення робіт, пов'язаних з користуванням нафтогазоносними надрами;

відшкодовувати збитки, заподіяні підприємствам, установам, організаціям, громадянам та довіллю.

Додатковий перелік прав та обов'язків власника спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами визначається угодою про умови користування нафтогазоносними надрами.

Стаття 21. Надання спеціальних дозволів на користування нафтогазоносними надрами для створення та використання підземних сховищ нафти, газу та продуктів їх переробки

Надання спеціальних дозволів на створення та використання підземних сховищ здійснюється на підставі техніко-економічного обґрунтування доцільності їх створення в порядку, передбаченому цим Законом.

Стаття 22. Особливості надання спеціальних дозволів на користування нафтогазоносними надрами в межах територіальних вод та виключної (морської)

економічної зони України

На ділянках нафтогазоносних надр, що знаходяться в межах територіальних вод та виключної (морської) економічної зони України і на використання яких отримано спеціальний дозвіл, ведення робіт здійснюється відповідно до особливого режиму, який встановлюється власником спеціального дозволу за погодженням із спеціально уповноваженими центральними органами виконавчої влади, до відання яких віднесені питання охорони державного кордону України, безпеки судноплавства, рибного господарства, екології та природних ресурсів. (Частина перша статті 22 в редакції Закону N 1578-IV (1578-15) від 04.03.2004)

Надання у користування нафтогазоносних надр в межах виключної (морської) економічної зони України здійснюється з урахуванням правового режиму морських просторів.

Одержання спеціального дозволу на користування ділянкою нафтогазоносних надр, що знаходиться в межах територіальних вод або виключної (морської) економічної зони України, означає одночасне набуття права на користування акваторією в межах цієї ділянки для проведення робіт, передбачених спеціальним дозволом на користування нафтогазоносними надрами. У разі неможливості розмістити відповідні технологічні споруди для користування нафтогазоносними надрами в межах акваторії ділянки нафтогазоносних надр ці споруди розміщуються в акваторії поза межами ділянки нафтогазоносних надр. Розміщення будь-яких технологічних споруд для користування нафтогазоносними надрами протягом усього строку дії спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами в межах територіальних вод та виключної (морської) економічної зони України погоджуються спеціально уповноваженими центральними органами виконавчої влади, до відання яких віднесені питання охорони державного кордону України, безпеки судноплавства, рибного господарства, екології та природних ресурсів.

В угоді про умови користування ділянкою нафтогазоносних надр щодо користування ділянкою нафтогазоносних надр, що знаходяться в межах територіальних вод або виключної (морської) економічної зони України, можуть встановлюватися додаткові вимоги, які не суперечать чинному законодавству.

Стаття 23. Спільне використання нафтогазоносних надр у нафтогазовій галузі

Якщо під час розвідувальних робіт відповідним спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з геологічного вивчення та забезпечення раціонального використання надр надру зроблено обґрунтований висновок про знаходження родовища (родовищ) нафти і газу в межах ділянок двох або більше користувачів нафтогазоносними надрами, між цими користувачами укладається угода про спільну розвідку та розробку родовища.

У разі виникнення спору щодо умов спільного користування надрами спір вирішується в судовому порядку.

Стаття 24. Відмова у наданні спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами

Спеціальний дозвіл на користування нафтогазоносними надрами не надається у разі, коли:

не виконані вимоги цього Закону та умови проведення конкурсу;

заявником подано документи з порушенням вимог проведення конкурсу на отримання спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами;

заявником надано недостовірні або неповні відомості про себе.

Спори, що виникають у разі відмови у наданні спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами, вирішуються у судовому порядку.

Стаття 25. Визнання спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами недійсним

Спеціальні дозволи на користування нафтогазоносними надрами, видані з порушенням встановленого порядку їх отримання, визнаються недійсними в судовому порядку.

Стаття 26. Зупинення дії спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами

Дія спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами може бути тимчасово зупинена спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з геологічного вивчення та забезпечення раціонального використання надр, безпосередньо або за поданням органів державного гірничотехнічного, екологічного і санітарного контролю та органів місцевого самоврядування у разі:

порушення користувачем нафтогазоносними надрами або уповноваженим ним виконавцем робіт умов спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами або угоди про умови користування нафтогазоносними надрами;

виникнення внаслідок виконання робіт, пов'язаних з користуванням нафтогазоносними надрами на ділянці, безпосередньої загрози життю чи здоров'ю працівників користувача нафтогазоносними надрами або населення;

неодноразового порушення вимог законодавства щодо охорони довкілля і раціонального використання нафтогазоносних надр;

виконання на наданій ділянці робіт, не обумовлених спеціальним дозволом на користування нафтогазоносними надрами, крім пошуків і розвідки нових покладів нафти і газу в межах ділянки.

Після зупинення дії спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами надрокористувач зобов'язаний зупинити виконання на наданій йому у користування ділянці надр цільових робіт, передбачених цим дозволом.

Зупинення дії спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами не знімає з користувача нафтогазоносними надрами обов'язку проводити роботи, пов'язані із запобіганням

виникненню аварійної ситуації або усуненням її наслідків.

Зупинення дії спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами не перериває строк дії цього дозволу.

Дія спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами поновлюється після усунення користувачем нафтогазоносних надр причин, що обумовили зупинення його дії, і сплати усіх фінансових санкцій, накладених у зв'язку з причинами, що обумовили зупинення його дії.

Стаття 27. Анулювання спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами

Анулювання спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами здійснюється у разі:

відмови користувача нафтогазоносними надрами від користування нафтогазоносними надрами;

ліквідації суб'єкта господарської діяльності, якому надано спеціальний дозвіл на користування нафтогазоносними надрами;

вилучення в установленому законодавством порядку наданої у користування ділянки нафтогазоносних надр;

визнання виданого спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами недійсним;

зупинення дії спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами і невжиття користувачем нафтогазоносними надрами заходів для усунення причин цього зупинення;

якщо користувач нафтогазоносними надрами без поважних причин протягом 180 календарних днів з моменту початку строку дії спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами не приступив до користування нафтогазоносними надрами;

використання нафтогазоносних надр не за призначенням.

Анулювання спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами здійснюється спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з геологічного вивчення та забезпечення раціонального використання надр.

Рішення про анулювання спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами може бути оскаржене у судовому порядку.

Анулювання спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами тягне за собою розірвання угоди з надрокористувачем про умови користування нафтогазоносними надрами.

Відшкодування збитків сторін, пов'язаних із анулюванням спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами, здійснюється сторонами відповідно до угоди про умови користування нафтогазоносними надрами. У разі виникнення спору щодо відшкодування збитків він вирішується у судовому порядку.

Стаття 28. Угода про умови користування нафтогазоносними надрами

Угода про умови користування нафтогазоносними надрами є невід'ємним додатком до спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами, який регулює і конкретизує передбачені законодавством України та спеціальним дозволом технічні, технологічні, організаційні, фінансові, економічні, соціальні, екологічні аспекти користування нафтогазоносними надрами на відповідній ділянці нафтогазоносних надр.

Переможець конкурсу на отримання спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами укладає із спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з геологічного вивчення та забезпечення раціонального використання надр угоду про передбачені конкурсом умови користування нафтогазоносними надрами. (Частина друга статті 28 в редакції Закону N 1578-IV (1578-15) від 04.03.2004)

Істотними умовами угоди про умови користування нафтогазоносними надрами є:

програма робіт, що повинна бути виконана власником спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами, порядок її уточнення чи зміни;

джерела фінансування робіт;

строки виконання робіт;

зобов'язання щодо охорони довкілля;

умови продовження, зупинення або анулювання дії спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами, в тому числі при виникненні форс-мажорних обставин;

порядок здійснення контролю за виконанням умов спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами;

право власності на інформацію, отриману в результаті користування нафтогазоносними надрами;

порядок проведення і фінансування ліквідаційних робіт;

відповідальність сторін;

порядок розгляду спорів.

Пропозиції, зобов'язання та гарантії претендента, на підставі яких його було визнано переможцем конкурсу, є обов'язковими для виконання і зазначаються в угоді про умови користування нафтогазоносними надрами. (Статтю 28 доповнено частиною четвертою згідно із Законом N 1578-IV (1578-15) від 04.03.2004)

Угода про умови користування нафтогазоносними надрами може доповнюватися іншими умовами, які не суперечать чинному законодавству і визначаються з урахуванням особливостей проведення передбачених спеціальним дозволом на користування нафтогазоносними

надрами робіт.

Стаття 29. Державний контроль і нагляд за дотриманням правил і нормативів користування нафтогазоносними надрами і умов спеціальних дозволів на користування нафтогазоносними надрами та угоди про умови користування нафтогазоносними надрами

Державний контроль за дотриманням правил і нормативів користування нафтогазоносними надрами, умов спеціальних дозволів на користування нафтогазоносними надрами та угод про умови користування нафтогазоносними надрами здійснюють спеціально уповноважені центральні органи виконавчої влади з геологічного вивчення та забезпечення раціонального використання надр, з питань екології та природних ресурсів, органи місцевого самоврядування в межах своєї компетенції.

Державний нагляд за веденням робіт по геологічному вивченню нафтогазоносних надр та їх використанню здійснює центральний орган виконавчої влади з питань гірничого нагляду.

Користувач нафтогазоносними надрами зобов'язаний надавати цим органам необхідну для їх роботи документацію та інформацію, давати усні або письмові пояснення з питань, що належать до компетенції цих органів.

У разі виявлення порушень відповідні органи можуть тимчасово зупинити провадження робіт, передбачених спеціальним дозволом на користування нафтогазоносними надрами, до усунення цих порушень (зупинити дію спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами), а також внести на розгляд спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з геологічного вивчення та забезпечення раціонального використання надр питання про позбавлення надрокористувача спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами.

Розділ V

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВІДНОСИН У СФЕРІ ГЕОЛОГІЧНОГО ВИВЧЕННЯ НАФТОГАЗОНОСНОСТІ НАДР

Стаття 30. Проведення геологорозвідувальних робіт на ділянках, де здійснюється видобування нафти і газу

У разі коли на ділянці, наданій користувачеві нафтогазоносними надрами для видобування нафти і газу, виникає необхідність проведення пошукових і розвідувальних робіт, спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з геологічного вивчення та забезпечення раціонального використання надр зобов'язаний надіслати користувачеві нафтогазоносними надрами пропозицію щодо проведення таких робіт.

Користувач нафтогазоносними надрами, який одержав таку пропозицію, повинен у місячний строк дати письмову згоду на проведення пошукових і розвідувальних робіт або обґрунтовану відмову від нього.

У разі відмови користувача нафтогазоносними надрами або недержання протягом місяця від нього відповіді спеціально

уповноважений центральний орган виконавчої влади з геологічного вивчення та забезпечення раціонального використання надр оголошує конкурс на отримання спеціального дозволу на геологічне вивчення нафтогазоносних надр, у тому числі дослідно-промислову розробку на цій ділянці.

Стаття 31. Державна реєстрація та облік геологорозвідувальних робіт

Роботи, пов'язані з геологічним вивченням нафтогазоносності надр, підлягають обов'язковій державній реєстрації та обліку, що провадиться у встановленому законодавством порядку відповідним спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з геологічного вивчення та забезпечення раціонального використання надр.

Матеріали для реєстрації таких геологорозвідувальних робіт надає користувач нафтогазоносними надрами.

Стаття 32. Звітність про геологічне вивчення нафтогазоносних надр

Користувач нафтогазоносними надрами, який здійснює роботи з геологічного вивчення нафтогазоносності надр, після їх завершення складає геологічний звіт про виконані роботи та їх результати і передає його до Державного інформаційного геологічного фонду України.

Розвідувальні роботи на родовищах нафти і газу завершуються шляхом затвердження спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з геологічного вивчення та забезпечення раціонального використання надр геолого-економічної оцінки запасів нафти і газу та супутніх компонентів у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Звіт про геолого-економічну оцінку запасів передається до Державного інформаційного геологічного фонду України.

Стаття 33. Володіння і розпорядження геологічною інформацією щодо нафтогазоносності надр

Геологічна інформація, одержана (придбана) за рахунок коштів Державного бюджету України, є державною власністю і використовується згідно з чинним законодавством України.

Геологічна інформація, одержана (придбана) за власні кошти користувача нафтогазоносними надрами, є його власністю. Умови використання цієї інформації встановлюються чинним законодавством України.

Порядок розпорядження геологічною інформацією щодо нафтогазоносних надр визначається Кабінетом Міністрів України.

Будь-яка юридична або фізична особа може звернутися із запитом щодо геологічної інформації в Державний інформаційний геологічний фонд України.

Державний інформаційний геологічний фонд України надає

інформацію щодо нафтогазоносності надр за запитом будь-якої юридичної або фізичної особи в установленому законодавством порядку.

Інформація, що є власністю користувача нафтогазоносними надрами, яка не підлягає передачі до Державного інформаційного геологічного фонду України, повинна зберігатися користувачем нафтогазоносними надрами або його правонаступниками згідно з законодавством.

Стаття 34. Фінансування геологічного вивчення нафтогазоносних надр

Геологічне вивчення нафтогазоносних надр проводиться за рахунок передбачених у Державному бюджеті України коштів, за власні кошти користувачів нафтогазоносними надрами або за кошти з інших джерел, не заборонених чинним законодавством.

Порядок формування і використання коштів на геологічне вивчення нафтогазоносних надр визначається чинним законодавством України.

У разі якщо геологічне вивчення родовищ або покладів нафтогазоносних надр, взятих на державний облік і зарахованих до державного фонду родовищ корисних копалин, повністю здійснювалося за рахунок коштів Державного бюджету України, ці поклади передаються в промислову розробку на конкурсних засадах. (Частина третя статті 34 в редакції Закону N 1578-IV (1578-15) від 04.03.2004)

Розділ VI

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ РОЗРОБКИ РОДОВИЩ НАФТИ І ГАЗУ

Стаття 35. Дослідно-промислова розробка родовищ нафти і газу

Введення родовища або окремого покладу в дослідно-промислову розробку здійснюється за рішенням спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади, до відання якого віднесені питання державного регулювання нафтогазової галузі, на підставі обґрунтованої заяви користувача нафтогазоносними надрами, до якої додаються проект дослідно-промислової розробки родовища (покладу) та проект його облаштування.

Видобуток нафти і газу з родовища (покладу) за час його дослідно-промислової розробки не повинен спричиняти істотного зменшення обсягу їх кінцевого видобутку із надр та обмежувати вибір найбільш ефективних методів промислової розробки родовища.

Видобуток нафти і газу з родовища (покладу) при дослідно-промисловій розробці повинен здійснюватися в режимах, обсягах і терміни відповідно до проекту дослідно-промислової розробки. (Статтю 35 доповнено частиною третьою згідно із Законом N 1578-IV (1578-15) від 04.03.2004)

Стаття 36. Введення родовищ нафти і газу у промислову розробку

Введення родовища або окремого покладу нафти і газу у промислову розробку здійснюється за рішенням спеціально уповноваженого органу виконавчої влади, до відання якого віднесені питання державного регулювання в нафтогазовій галузі, на підставі обгрунтованої заяви користувача нафтогазоносними надрами.

Для введення родовища (покладу) нафти і газу у промислову розробку користувач нафтогазоносними надрами повинен мати:

спеціальний дозвіл на видобування нафти і газу (промислову розробку родовищ);

затверджену в установленому порядку геолого-економічну оцінку запасів родовища (покладу) за результатами розвідувальних робіт;

акти або договори на користування земельними ділянками та акт про надання гірничого відводу для розробки родовища;

затверджений спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади, до відання якого віднесені питання державного регулювання нафтогазової галузі, технологічний проект (схему) промислової розробки родовища (покладу), а також комплексний проект його облаштування, виконаний згідно з чинним законодавством;

дозвіл центрального органу виконавчої влади, до відання якого віднесені питання нагляду за охороною праці.

Стаття 37. Основні вимоги до промислової розробки родовищ нафти і газу

Під час здійснення промислової розробки родовищ нафти і газу користувачі нафтогазоносними надрами зобов'язані:

застосовувати прогресивні технології і техніку, що забезпечують раціональне використання нафтогазоносних надр та найбільш повне вилучення з нафтогазоносних надр і використання нафти, газу і супутніх компонентів;

не допускати вибіркової розробки найбільш продуктивних ділянок родовищ;

безумовно і своєчасно виконувати всі технічні вимоги затвердженого технологічного проекту (схеми) розробки родовища і комплексного проекту його облаштування;

дотримуватися правил розробки нафтових і газових родовищ, затверджених рішенням спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади, до відання якого віднесені питання державного регулювання нафтогазової галузі;

забезпечувати достовірний облік видобутих нафти, газу, супутніх компонентів, а також закачки в пласти води та газу за кожною свердловиною, покладом і за родовищем в цілому, своєчасне подання відповідним органам виконавчої влади встановлених форм звітності відповідно до чинного законодавства;

забезпечувати безумовне виконання встановлених стандартів, норм і правил щодо забезпечення раціонального використання нафтогазоносних надр під час промислової розробки родовищ, а також вимог чинного законодавства з питань охорони праці та охорони довкілля;

у разі виявлення фактів вилучення нафти і газу на родовищах, розташованих у прикордонних зонах, з території сусідніх держав, негайно повідомляти про це відповідні органи державної влади;

надавати представникам органів, які здійснюють державний контроль і нагляд за дотриманням правил і нормативів користування нафтогазоносними надрами, під час виконання ними службових обов'язків необхідну інформацію та забезпечувати вільний доступ на об'єкти нафтогазової галузі;

забезпечувати повне і своєчасне виконання умов спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами та угоди про умови користування нафтогазоносними надрами;

відшкодовувати заподіяні ними збитки підприємствам, установам, організаціям, громадянам та довкіллю.

Стаття 38. Виведення родовищ нафти і газу з промислової розробки

Виведення родовищ нафти і газу з промислової розробки, а також контроль за впливом ліквідованих при цьому промислових об'єктів на довкілля здійснюються в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, з додержанням вимог чинного законодавства.

Стаття 39. Страхування при промисловій розробці родовищ нафти і газу

При розробці нафтогазоносних надр власники спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами зобов'язані укласти страхові угоди на випадок:

завдання екологічної шкоди внаслідок аварій чи технічних неполадок при розробці нафтогазового родовища;

пошкодження державного майна протягом строку розробки нафтогазового родовища, наданого в користування.

Власник спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами також має право укладати угоди про добровільне страхування.

Розділ VII

ПІДЗЕМНІ СХОВИЩА НАФТИ, ГАЗУ І НАФТОПРОДУКТІВ

Стаття 40. Право власності на підземні сховища

Підземні сховища нафти, газу та продуктів їх переробки, створені в природних емностях, є об'єктами права державної власності.

Стаття 41. Порядок спорудження та експлуатація підземних сховищ нафти, газу і продуктів їх переробки

Спорудження та експлуатація підземних сховищ нафти, газу та продуктів їх переробки здійснюються на підставі спеціальних дозволів на будівництво та експлуатацію підземних сховищ, виданих спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з геологічного вивчення та забезпечення раціонального використання надр, технологічних схем і проектів та проектів їх облаштування.

Проектно-кошторисна документація (проекти, робочі проекти, робоча документація) на спорудження і реконструкцію підземних сховищ підлягає у встановленому порядку комплексній державній експертизі.

Введення підземних сховищ у дослідно-промислову і промислову експлуатацію здійснюється на підставі заяви користувача нафтогазоносними надрами за рішенням спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади, до відання якого віднесені питання державного регулювання нафтогазової галузі, погодженим з спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади, до відання якого віднесені питання нагляду за охороною праці, та іншими органами.

Розділ VIII

МАГІСТРАЛЬНИЙ ТРУБОПРОВІДНИЙ ТРАНСПОРТ І ПЕРЕВАЛЮВАЛЬНІ КОМПЛЕКСИ НАФТИ, ГАЗУ ТА ПРОДУКТІВ ЇХ ПЕРЕРОВКИ

Стаття 42. Введення в експлуатацію і виведення з експлуатації магістральних трубопроводів

Введення в експлуатацію і виведення з експлуатації магістральних трубопроводів нафти, газу та продуктів їх переробки здійснюється в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Стаття 43. Відносини між підприємствами магістрального трубопровідного транспорту, перевалювальними комплексами нафти, газу та продуктів їх переробки і відправниками

Відправники незалежно від форми власності мають рівні права на користування магістральним трубопровідним транспортом і перевалювальними комплексами нафти, газу та продуктів їх переробки, що перебувають у державній власності.

Відправники мають право обирати маршрут транспортування. Підприємства магістрального трубопровідного транспорту зобов'язані надавати відправникам інформацію про можливі маршрути транспортування.

Стаття 44. Єдина газотранспортна система України

У межах Єдиної газотранспортної системи України відповідно до закону діють обов'язкові для всіх організаційних структур виробнича дисципліна, правила надання оперативної інформації про

обсяги газопостачання, об'єм, режими транспортування і споживання газу, обліковий час, порядок взаємодії структур системи у разі виникнення ускладнень з газопостачанням в окремих регіонах України під час різких похолодань, аварій, планового ремонту.

В Україні діє єдина централізована диспетчерська система оперативно-технологічного управління виробництвом, передачею та постачанням природного газу.

Функції диспетчерського (оперативно-технологічного) управління Єдиною газотранспортною системою України виконує державне підприємство, яке визначається спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади, до відання якого віднесені питання державного регулювання нафтогазової галузі.

Структуру державного підприємства, що здійснює централізоване диспетчерське (оперативно-технологічне) управління, визначає спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади, до відання якого віднесені питання державного регулювання нафтогазової галузі.

Централізоване диспетчерське (оперативно-технологічне) управління поширюється на суб'єкти підприємницької діяльності нафтогазової галузі, об'єкти яких підключені до Єдиної газотранспортної системи України.

Централізоване диспетчерське (оперативно-технологічне) управління передбачає:

планування та оперативне управління потужностями з урахуванням режимів газопостачання;

планування та контроль за додержанням режиму роботи Єдиної газотранспортної системи України;

запобігання аварійним ситуаціям і ліквідація їх наслідків у Єдиній газотранспортній системі України шляхом підтримання необхідних режимів роботи, забезпечення надійного і сталого функціонування Єдиної газотранспортної системи України та її спільної роботи з газотранспортними системами сусідніх держав;

здійснення контролю за впровадженням нових систем протиаварійної автоматики та захисту, а також засобів зв'язку і диспетчерського (оперативно-технологічного) управління.

Усі оперативні команди і розпорядження державного підприємства, що здійснює диспетчерське (оперативно-технологічне) управління відповідно до законодавства України, підлягають беззаперечному виконанню всіма суб'єктами підприємницької діяльності, об'єкти яких підключені до Єдиної газотранспортної системи України.

Втручання в диспетчерське (оперативно-технологічне) управління Єдиною газотранспортною системою України з боку органів влади та органів місцевого самоврядування, політичних партій і рухів та інших громадських організацій не допускається, крім випадків, передбачених законодавством України.

Суб'єкти підприємницької діяльності, об'єкти яких підключені до Єдиної газотранспортної системи України, зобов'язані подавати відповідно до закону державному підприємству, що здійснює диспетчерське (оперативно-технологічне) управління, звіти та інформацію, передбачені нормативно-технічними документами.

Положення про функціонування Єдиної газотранспортної системи України затверджується Кабінетом Міністрів України.

Розділ IX

ОХОРОНА ДОВКІЛЛЯ

Стаття 45. Охорона довкілля у процесі користування нафтогазоносними надрами

Суб'єкти господарської діяльності незалежно від форми власності, що здійснюють користування нафтогазоносними надрами, видобуток, транспортування, зберігання, переробку та реалізацію нафти, газу та продуктів їх переробки, повинні дотримуватися вимог законодавства про охорону довкілля, нести відповідальність за його порушення і здійснювати технічні, організаційні заходи, спрямовані на зменшення шкідливого впливу на нього.

Проекти на проведення геологорозвідувальних робіт на землях природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення підлягають обов'язковій екологічній експертизі.

Стаття 46. Ліквідація аварійних викидів газу, нафти чи пластової води із свердловин

Ліквідацію аварійних викидів газу, нафти чи пластової води із свердловин здійснюють користувачі нафтогазоносними надрами, які проводять буріння розвідувальних та експлуатаційних нафтових і газових свердловин, а також розробку нафтових і газових родовищ та експлуатацію підземних сховищ газу.

Надрокористувачі повинні укладати із спеціалізованими підрозділами із запобігання та ліквідації відкритих нафтових і газових фонтанів угоди на виконання ними інспекційно-профілактичних і аварійних робіт.

Стаття 47. Охоронні та санітарно-захисні зони об'єктів нафтогазової галузі

Для забезпечення безпеки населення, що проживає в районі розташування об'єктів нафтогазової галузі, встановлюються охоронні та санітарно-захисні зони, розміри і порядок використання яких визначаються чинним законодавством та проектами цих об'єктів, затвердженими в установленому порядку.

Розділ X

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ У НАФТОГАЗОВІЙ ГАЛУЗІ

Стаття 48. Охорона об'єктів нафтогазової галузі

Особливо важливі об'єкти нафтогазової галузі, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України, охороняються спеціалізованими охоронними підрозділами відповідно до чинного законодавства.

Режим охорони інших об'єктів нафтогазової галузі відповідні підприємства визначають самостійно з дотриманням вимог чинного законодавства.

Стаття 49. Спільна діяльність з користування нафтогазоносними надрами

У разі, якщо діяльність, пов'язана з користуванням нафтогазоносними надрами, здійснюється на умовах договору про спільну інвестиційну діяльність, спільне виробництво, виробничу кооперацію, один із учасників цього договору зобов'язаний мати відповідний спеціальний дозвіл на користування нафтогазоносними надрами.

Стаття 50. Особливості умов праці у нафтогазовій галузі

Підприємства нафтогазової галузі зобов'язані укомплектувати робочі місця кваліфікованими кадрами, забезпечувати їм безпечні умови праці.

Працівники, які забезпечують виробничі процеси в нафтогазовій галузі, зобов'язані проходити спеціальну підготовку і перевірку знань (атестацію) згідно з вимогами законодавства. Перелік спеціальностей і посад працівників, які повинні проходити спеціальну підготовку і атестацію, затверджується Кабінетом Міністрів України за поданням спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади, до відання якого належать питання охорони праці.

Працівникам підприємств нафтогазової галузі, які перебувають в зоні впливу шкідливих і небезпечних факторів, надаються передбачені чинним законодавством пільги у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Дисципліна праці працівників, зайнятих на роботах по видобутку нафти і газу на континентальному шельфі, а також працівників спеціалізованої служби із запобігання та ліквідації нафтових та газових фонтанів, регулюється відповідними положеннями, що затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Стаття 51. Відповідальність за порушення законодавства, що регулює діяльність у нафтогазовій сфері

Особи, винні у порушенні законодавства, що регулює діяльність у нафтогазовій галузі, несуть адміністративну, цивільно-правову чи кримінальну відповідальність за:

крадіжку нафти, газу та продуктів їх переробки, у тому числі з трубопроводів;

пошкодження приладів обліку нафти, газу та продуктів їх переробки;

розукомплектування та пошкодження об'єктів нафтогазової галузі, розкрадання майна цих об'єктів;

створення перешкод у виконанні робіт, пов'язаних з обслуговуванням об'єктів нафтогазової галузі;

порушення встановлених норм безпеки, що створює загрозу безпечній життєдіяльності населення та експлуатаційного персоналу;

порушення правил охорони об'єктів нафтогазової галузі;

вчинення насильницьких дій, які перешкоджають виконанню оперативним персоналом та посадовими особами об'єктів нафтогазової галузі своїх службових обов'язків;

порушення умов та правил діяльності, що передбачені відповідним спеціальним дозволом на користування нафтогазоносними надрами та угодою про умови користування нафтогазоносними надрами;

незабезпечення газом споживачів, які не порушують своїх зобов'язань перед постачальниками;

відмову підприємств нафтогазової галузі надавати інформацію щодо нафтогазоносності надр до Державного інформаційного геологічного фонду України у випадках, передбачених чинним законодавством;

невиконання розпоряджень, експертних висновків, приписів органів, які здійснюють державний нагляд і контроль за дотриманням чинного законодавства в нафтогазовій галузі, а також створення перешкод для виконання службових обов'язків представниками цих органів.

Законами України може бути встановлена відповідальність за інші порушення законодавства, що регулює діяльність у нафтогазовій галузі.

Стаття 52. Міжнародне співробітництво

Суб'єкти нафтогазової галузі беруть участь у міжнародному науково-технічному, зовнішньоекономічному та інших формах міжнародного співробітництва відповідно до законодавства та міжнародних договорів України.

Якщо міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, встановлено інші правила, ніж передбачені цим Законом, то застосовуються правила міжнародного договору.

Розділ XI

ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

2. Об'єкти магістрального трубопровідного транспорту і перевалювальні комплекси нафти, газу та продуктів їх переробки, що побудовані за кошти комунальних або приватних власників після

набрання чинності Законом України "Про трубопровідний транспорт" (192/96-ВР), можуть перебувати в комунальній або приватній власності, а також передаватися у державну власність згідно з законом.

3. Статтю 6 Закону України "Про страхування" (85/96-ВР) (Відомості Верховної Ради України, 1996 р., N 18, ст. 78; 1998 р., N 2, ст. 4, N 11-12, ст. 50; 1999 р., N 4, ст. 35; 2000 р., N 19, ст. 143, N 27, ст. 213, N 38, ст. 318, N 50, ст. 436; 2001 р., N 15, ст.73) доповнити пунктом 35 такого змісту:

"35) страхування майнових ризиків при промисловій розробці родовищ нафти і газу у випадках, передбачених Законом України "Про нафту і газ".

4. Пункт 6 частини першої статті 26 Кодексу України про надра (132/94-ВР) (Відомості Верховної Ради України, 1994 р., N 36, ст. 340) після слів "двох років" доповнити словами "а для нафтогазоперспективних площ та родовищ нафти та газу - 180 календарних днів".

5. Кабінету Міністрів України у двомісячний строк:

подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо приведення законодавчих актів України у відповідність із Законом України "Про нафту і газ";

привести свої рішення у відповідність із цим Законом;

забезпечити перегляд і скасування міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади прийнятих ними нормативно-правових актів, що не відповідають цьому Закону;

відповідно до компетенції забезпечити прийняття нормативно-правових актів, передбачених цим Законом.

Президент України

Л. КУЧМА

м. Київ, 12 липня 2001 року
N 2665-III